

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Петик Любов Орестівна*, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового менеджменту
Кравченко Богдана Олександрівна**, магістр
Львівський національний університет імені Івана Франка

*ORCID 0000-0002-4807-2236

**ORCID 0009-0005-1253-7977

© Петик Л.О., 2024

© Кравченко Б.О., 2024

Стаття отримана редакцією 05.08.2024 р.

The article was received by editorial board on 05.08.2024

Вступ. Управління ризиками є ключовою функцією в банківській сфері, оскільки фінансові установи постійно стикаються з різноманітними загрозами, що можуть вплинути на їхню стабільність і репутацію. Особливо актуальним стає питання ефективного управління ризиками в умовах зростаючої невизначеності, що обумовлена як глобальними економічними викликами, так і внутрішніми факторами, такими як війна та економічна криза в Україні. Правильне управління ризиками дозволяє мінімізувати втрати та забезпечити стійкий розвиток банків у довгостроковій перспективі, навіть у найскладніших умовах.

Огляд останніх джерел, досліджень і публікацій. Вплив ризиків на функціонування банківської системи України досліджували багато вітчизняних та зарубіжних дослідників: Весельська Д. [3], Мирошнік Д., Богуславська С. [9], Добровольська Е.В., Покотильська Н.В. [10], Водяницька О.В., Соколова Н.В., Серьогін С.С. [8], Демчук Н.І., Абахтімова А.А. [11], Greuning H., Brajovic-Bratanovic S. [12], Chockalingam A., Dabadghao S., Soetekouw R. [5] та багато інших. Однак, поява нових викликів та загроз в умовах глобальних коливань зумовлюють потребу постійного вдосконалення управління ризиками в банківській сфері.

Метою статті полягає в дослідженні особливостей управління банківськими ризиками в сучасних умовах підвищеної невизначеності, спричиненої війною, економічною нестабільністю та пандемією COVID-19.

Основний матеріал і результати. У банківській сфері ризик визначають як «ймовірність виникнення збитків, додаткових витрат, недоотримання прибутків або невиконання договірних зобов'язань через негативний вплив внутрішніх або зовнішніх факторів» [1]. Водночас, ризик у банківській системі слід розглядати також як «можливість прийняття раціональних або нераціональних управлінських рішень, для яких можна здійснити ймовірну кількісну або якісну оцінку впливу факторів» [2].

На банківську систему впливають різноманітні ризики, які класифікують за відповідними характеристиками ознаками. Зокрема, згідно з класифікацією, встановленою Національним банком України, виділяють дев'ять основних категорій ризику: кредитний ризик, ризик ліквідності, ризик зміни процентної ставки, ринковий ризик, валютний ризик, операційно-технологічний ризик, ризик репутації, юридичний ризик та стратегічний ризик (рис. 1).

Існування великої кількості різновидів банківських ризиків потребує ефективного управління ними. Управління банківськими ризиками – це комплекс заходів, спрямованих на зниження ймовірності виникнення ризиків та мінімізацію їхнього впливу на діяльність банку.

В сучасних умовах виникає потреба в забезпеченні вирішення проблем, які виникають під час прийняття рішень та визначення доцільності укладення угод або проведення операцій, що можуть призвести до зростання ризику. Кожен вид банківського ризику має власний набір методів, які дозволяють ним управляти та знижувати його негативний ефект.

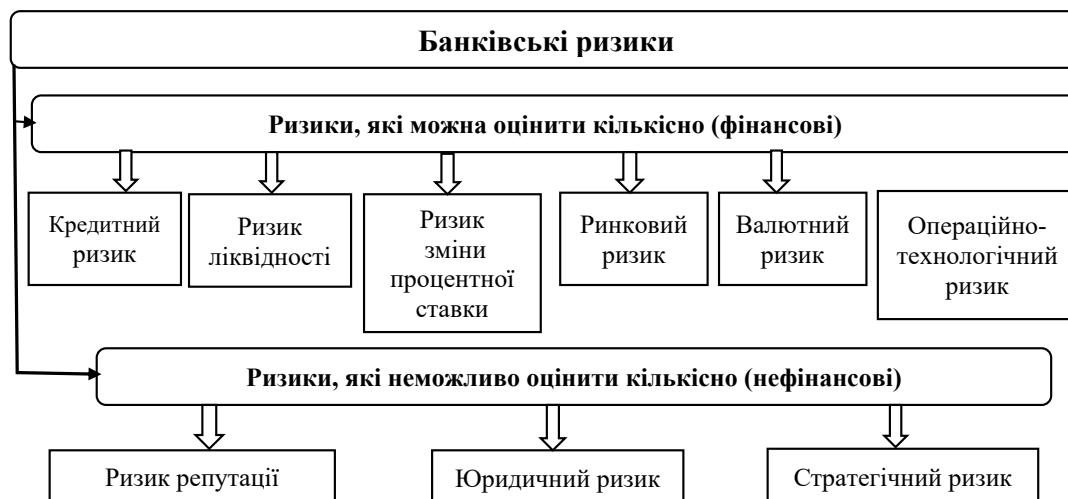

Рис. 1. Основні види ризиків у банківській сфері

Джерело: складено автором на основі [1; 2]

Розглянемо детальну характеристику основних категорій ризиків у банківській системі та підходи до їх ефективного управління (табл. 1).

Ці методи є основними інструментами управління банківськими ризиками. Вони можуть застосовуватися окремо або в комплексі залежно від конкретних умов та типів ризиків, з якими стикається банк. Ефективне управління ризиками вимагає постійного вдосконалення процесів і технологій, а також адаптації до змін у фінансовому середовищі.

Для ефективного управління ризиками банки використовують комплексний підхід (рис. 2).

Управління ризиками є необхідною умовою успішної діяльності банків у сучасних умовах. Однак для ефективного управління ризиками важливо постійно вдосконалювати процеси і використовувати новітні технології.

Управління банківськими ризиками є по-особливому важливим процесом для підтримання фінансової стабільності, особливо в сучасних умовах війни. Війна значно збільшує рівень невизначеності та коливань в економіці, що може призвести до швидкої зміни складу учасників банківського ринку, скорочення активів та капіталу, збільшення неплатежів за кредитами і зниження ліквідності. Тому банкам необхідно бути готовими до таких викликів і знизити можливі втрати.

В Україні протягом усього періоду економічно-політичної нестабільності та війни, починаючи з 2014 року кількість і структура учасників банківського ринку суттєво змінювалися (рис. 3).

Зміна кількості банківських установ в Україні з 2014 по 2024 рік, а також кількість банків з іноземним капіталом та зі 100% іноземним капіталом безпосередньо пов'язана з банківськими ризиками та економічно-політичним становищем країни. Основні фактори, які вплинули на ці зміни, включають військові конфлікти, економічну нестабільність та пандемію COVID-19.

Початок війни на сході України та анексія Криму у 2014–2015 рр. призвели до значної економічної невизначеності. Це підвищило рівень ризиків, особливо кредитного ризику, ризику ліквідності та ризику репутації. Різка скорочення кількості банків у 2015 році (з 180 до 163) свідчить про очищення ринку від ненадійних гравців. Ліквідація 46 банків вказує на високий рівень ризиків і необхідність стабілізації системи. Незначні зміни у кількості банків з іноземним капіталом (51 у 2015 році) показують обережність іноземних інвесторів через політичну та економічну невизначеність.

Тривала економічна криза та стабілізаційні заходи Національного банку України (НБУ) призвели до зниження кількості банків до 82 у 2017 році. Це було пов'язано зі стратегією НБУ щодо підвищення прозорості та ліквідації слабких банків. Зменшення кількості банків знизило системні ризики, проте збільшило концентрацію ринку, що призвело до ризиків ліквідності та конкуренції. Незначні зміни у кількості банків з іноземним капіталом свідчать про те, що іноземні інвестори обирали стратегії зниження ризиків.

До пандемії COVID-19 банківський сектор поступово стабілізувався, кількість банків знизилась до 73 у 2020 році. Пандемія додала нових ризиків, особливо операційно-технологічних та кредитних через

Підходи до управління основними видами банківських ризиків

Вид ризику	Характеристика	Методи управління
Кредитний ризик	Ризик невиконання позичальником своїх зобов'язань перед банком.	Диверсифікація кредитного портфеля, кредитний скоринг, заставне забезпечення, кредитні ліміти, резерви на покриття кредитних втрат, перестраховування кредитів.
Ризик ліквідності	Ризик недостатності ліквідних активів для виконання зобов'язань у короткостроковій перспективі.	Підтримка ліквідних резервів, ліквідний геп-аналіз, управління строками запозичень і кредитів, кредитні лінії, стрес-тестування.
Ризик зміни процентної ставки	Ризик зниження прибутковості через коливання ринкових процентних ставок.	Хеджування, геп-аналіз (GAP-аналіз), управління активами і пасивами, диверсифікація джерел фінансування. фіксовані та плаваючі ставки.
Ринковий ризик	Ризик втрат через коливання ринкових цін на фінансові інструменти.	Диверсифікація портфеля, стрес-тестування, використання деривативів для хеджування.
Валютний ризик	Ризик втрат через коливання валютних курсів.	Хеджування валютних ризиків, диверсифікація валютних операцій, валютний арбітраж, природний хедж, валютні ліміти, контроль за валютною позицією
Операційно-технологічний ризик	Ризик збитків через збої в технологічних системах, помилки персоналу або зовнішні події.	Системи внутрішнього контролю, автоматизація процесів, навчання персоналу, резервування, страхування, планування безперервності бізнесу (BCP), резервні системи, внутрішній аудит.
Ризик репутації	Ризик втрат через погіршення іміджу банку в очах клієнтів, партнерів та інвесторів.	Управління зв'язками з громадськістю, прозорість діяльності, етична поведінка.
Юридичний ризик	Ризик збитків через юридичні суперечки або зміни в законодавстві.	Залучення юридичних консультантів, дотримання законодавства, адаптація до змін у правовій базі.
Стратегічний ризик	Ризик невдачі стратегічних рішень, які можуть негативно вплинути на довгострокову перспективу банку.	Ретельне планування та аналіз стратегій, моніторинг ринкових трендів, гнучкість у прийнятті рішень.

Джерело: складено автором на основі [1, 3-8]

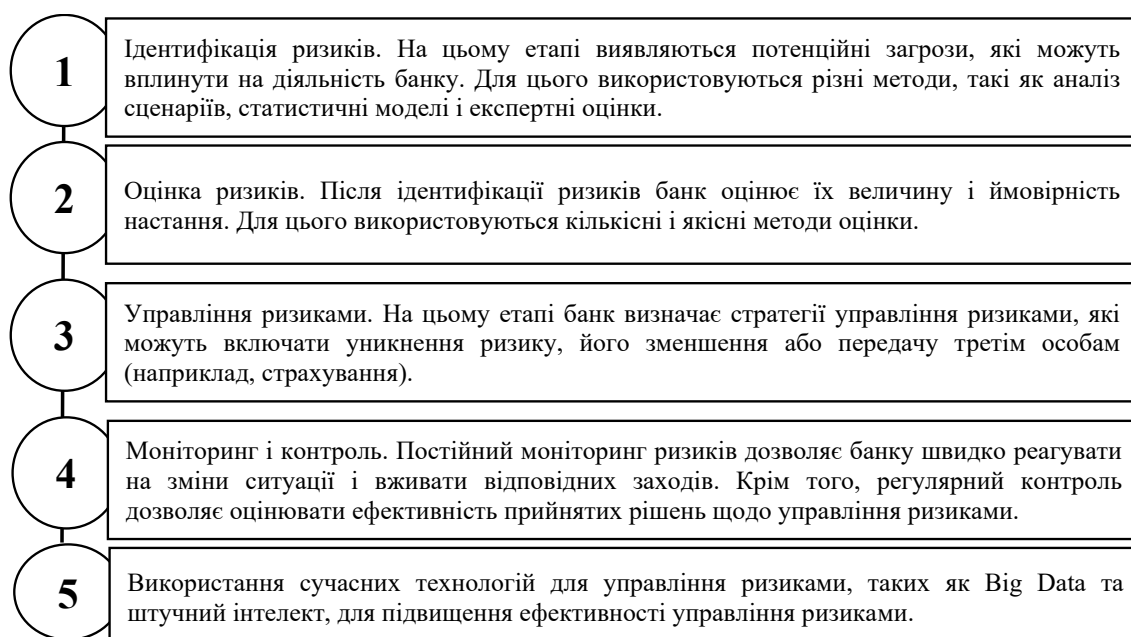

Рис. 2. Комплексний підхід до управління банківськими ризиками

Джерело: складено автором на основі [9-12]

Рис. 3. Динаміка зміни кількості банків протягом 2014–2024 рр.*

*Примітка: дані за 2024 рік подані станом на 01.08.

Джерело: складено автором на основі [13]

економічний спад. Зниження кількості банківських установ і стабілізація іноземного капіталу вказують на адаптацію системи до нових умов і зниження ризиків через посилений нагляд.

Війна на території України спричинила значне зниження кількості банків до 62 у 2024 році. Очищення системи від банків, пов'язаних з капіталами країни-агресора, також стало важливим фактором. Війна підвищила всі види ризиків, зокрема кредитний, ліквідності та валютний. Іноземний капітал знову скоротився, що вказує на значну невизначеність для іноземних інвесторів. Скорочення кількості банків сприяло підвищенню стійкості системи, однак посилило залежність від стабільності найбільших гравців.

Зміна кількості банківських установ і їх складу відображає постійний вплив економічно-політичних подій на банківський сектор України. Кожен етап мав свої виклики, що збільшували ризики, якими банки змушені були ефективно управляти для збереження фінансової стабільності в умовах війни, економічної кризи та пандемії.

Під час війни для банківської системи особливо небезпечним є операційний ризик, пов'язаний із забезпеченням фізичної безпеки банківських установ (персоналу, приміщень, майна), інфраструктури банків та клієнтів, а також з підтриманням достатніх обсягів активів, капіталу та депозитів (рис. 4).

Період із 2014 по 2016 рік супроводжувався скороченням активів та капіталу в банківській системі. Це зниження пов'язане з політичними та економічними потрясіннями, зокрема, військовим конфліктом на сході України та економічною кризою, що призвело до очищення банківської системи від ненадійних установ. Такі зміни впливають на ризики ліквідності та кредитний ризик, оскільки зниження активів і капіталу обмежує можливості банків забезпечувати кредитування та підтримувати ліквідність.

Починаючи з 2017 року, активи та капітал банків поступово зростають. Це свідчить про стабілізацію банківської системи після кризових періодів, а також про зростання обсягів операцій та залучення нових ресурсів. Відповідно, ризики ліквідності та кредитні ризики зменшуються, адже банки мають більше ресурсів для погашення зобов'язань і видачі кредитів.

Як видно з рис.3, середній розмір активів і капіталу на один банк суттєво зростає. Це пов'язано з консолідацією банківського сектору: зменшення кількості банків компенсується зростанням їхніх середніх показників. Таке зростання знижує ризики концентрації, оскільки великі банки більш стійкі до кризових явищ, але водночас збільшує системний ризик, оскільки проблеми в одному великому банку можуть мати серйозні наслідки для всієї системи.

2014–2016 рр. супроводжуються значним зниженням активів і капіталу банків. Це підвищує кредитний ризик, оскільки багато позичальників не можуть виконувати свої зобов'язання через економічну кризу та втрату доходів.

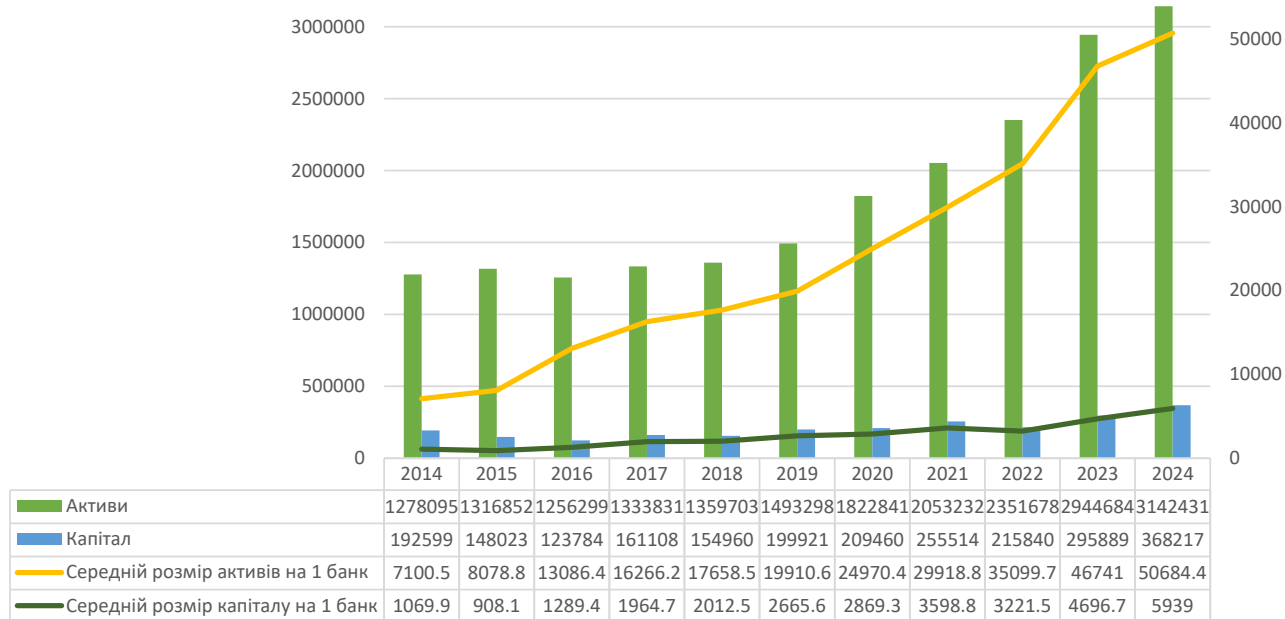

Рис. 4. Динаміка активів та капіталу банків в Україні, 2014–2024 рр., млн грн

Джерело: складено автором на основі [13]

Хоча вартість активів зросла у 2020 році, пандемія все ж принесла нові операційні ризики, пов'язані зі збоями в роботі банків, а також збільшення кредитного ризику через зниження платоспроможності клієнтів.

Активи та капітал продовжують зростати, однак війна у 2022 році додає значні ризики ліквідності, валютні ризики та операційні ризики, пов'язані з фізичною безпекою банків та їхньої інфраструктури.

Загальне збільшення активів та капіталу з 2017 по 2024 рік свідчить про певну стабілізацію системи після кризових років. Однак, економічні та політичні виклики, такі як війна та пандемія, продовжують впливати на банківські ризики, збільшуючи вимоги до управління ризиками в банківській системі.

Більшість комерційних банків, що змогли адаптуватися до умов війни і продовжують свою діяльність в Україні, стикаються насамперед з кредитним ризиком. Війна суттєво знижує платоспроможність як юридичних, так і фізичних осіб. Оцінка кредитного ризику в таких обставинах дозволяє банкам краще оцінити ймовірність повернення кредитів та вжити необхідних заходів для захисту своїх активів. Кредитний ризик є одним з ключових ризиків для банків, оскільки він пов'язаний з можливістю невиконання позичальниками своїх зобов'язань перед банком. Для мінімізації цього ризику банки уважно оцінюють кредитоспроможність клієнтів, використовуючи різні моделі та критерії [14].

Важливим індикатором кредитного ризику є частка непрацюючих кредитів (NPL), яка відображає якість кредитного портфеля банків. Високий рівень NPL може вказувати на труднощі з поверненням кредитів, що негативно позначається на прибутковості та стійкості банків. Тому проаналізуємо динаміку частки проблемних кредитів (NPL) у банківській системі України за період з 2018 по 2024 роки в розрізі груп (рис. 5).

У період з 2018 до 2021 року частка непрацюючих кредитів поступово знижувалася, що свідчить про покращення якості кредитного портфеля. Однак, високі рівні NPL, особливо серед банків з державною участю (зокрема АТ КБ «ПриватБанк»), продовжували створювати високий кредитний ризик. Це означає, що банки продовжували стикатися з проблемами повернення кредитів, що негативно впливало на їхню прибутковість та здатність виконувати зобов'язання.

Високий рівень NPL негативно впливає на репутацію банків, оскільки він сигналізує про проблеми з управлінням кредитним портфелем та ризиком. Це знижує довіру клієнтів і партнерів до банківської системи.

Значне зниження частки непрацюючих кредитів у 2021–2022 роках свідчить про стабілізацію банківської системи та покращення процесів управління кредитним ризиком. Зменшення кількості непрацюючих кредитів підвищує здатність банків підтримувати ліквідність і знижує загрози для їхньої фінансової стійкості.

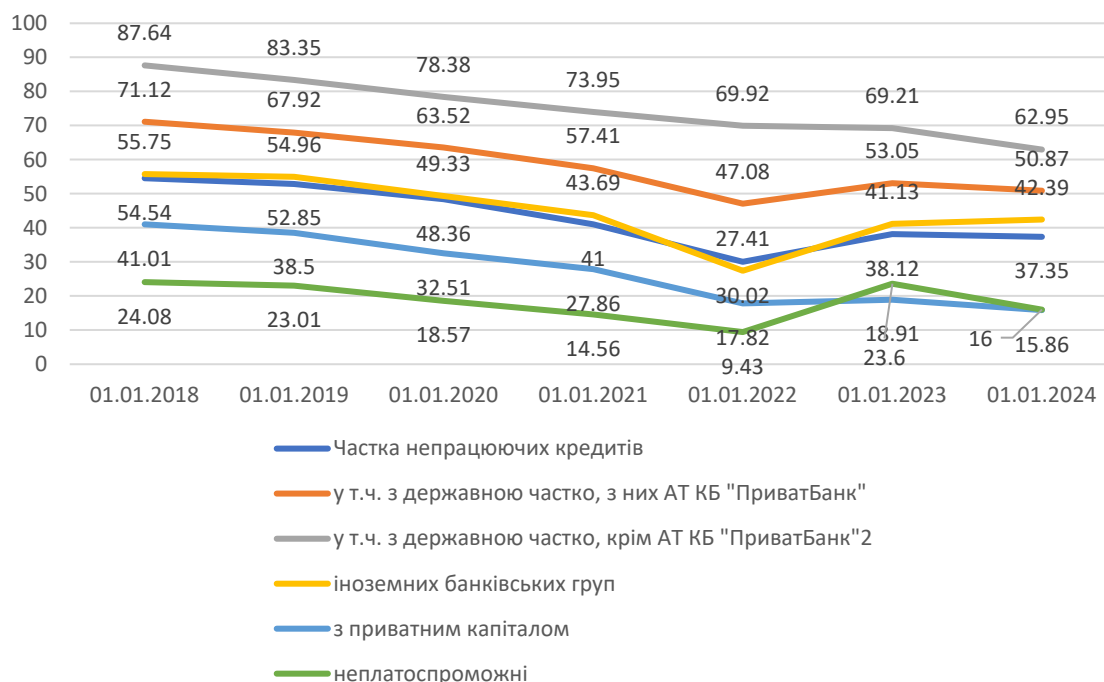

Рис. 5. Динаміка NPL 2018–2024 рр.,%

Джерело: сформовано на основі [13]

Скорочення NPL також свідчить про успішну реалізацію заходів з очищення банківської системи, включаючи ліквідацію неплатоспроможних банків та рефінансування проблемних активів.

Зростання частки непрацюючих кредитів у 2023 році пов'язане з впливом повномасштабної війни. Війна призвела до зниження платоспроможності як фізичних, так і юридичних осіб, що сприяло зростанню кредитного ризику. Це створило додатковий тиск на банківську систему та ускладнило управління ризиками.

Воєнні дії також підвищують операційний ризик, зокрема пов'язаний з фізичною безпекою банківських установ і забезпеченням їхньої безперебійної роботи. В умовах війни банки можуть стикатися з новими викликами, які можуть негативно вплинути на їхню репутацію та стабільність.

Частка непрацюючих кредитів у банках з державною участю, особливо в АТ КБ «ПриватБанк», залишається вищою, ніж у приватних банків. Це може свідчити про більші труднощі в управлінні кредитним ризиком у державних установах, що підвищує ризики для всієї банківської системи.

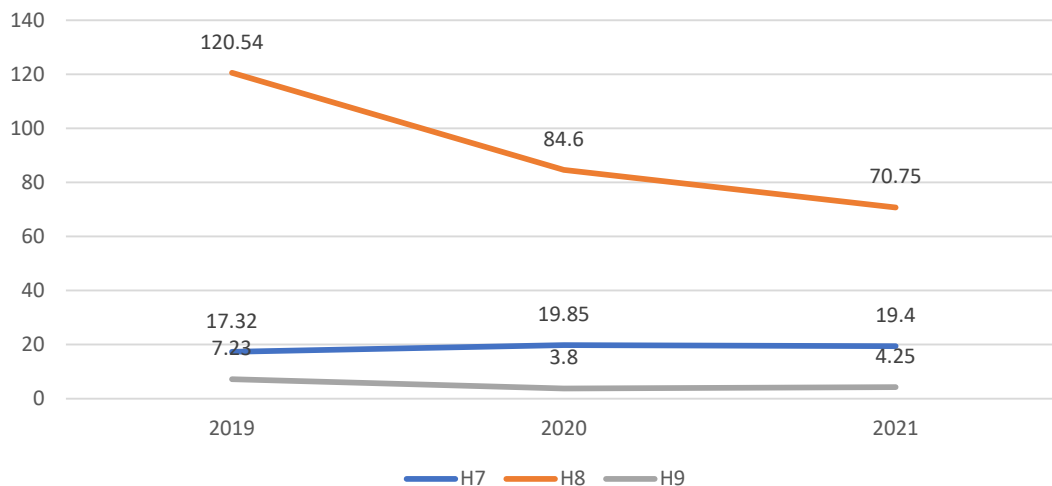
У приватних банках частка NPL є нижчою, що може вказувати на більш ефективні механізми управління ризиками та кредитною політикою. Однак, зростання NPL у 2023 році показує, що приватні банки також стикаються з серйозними викликами в умовах війни.

Динаміка частки непрацюючих кредитів (NPL) безпосередньо пов'язана з рівнем кредитного ризику в банківській системі. Зниження NPL у 2021–2022 роках свідчить про покращення ситуації, але зростання цього показника у 2023 році під впливом війни знову підвищує кредитні та операційні ризики, що вимагає від банків посиленої уваги до управління ризиками та підтримання фінансової стабільності.

Важливими показниками кредитного ризику для банківської системи України є також нормативи Н7, Н8, і Н9. Їх динаміка безпосередньо пов'язана з рівнем ризику, який банки несуть у процесі своєї діяльності. Розглянемо зв'язок цих показників із банківськими ризиками та їх впливом на банківську систему (рис. 6).

Динаміка нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) з 2019 по 2024 рік коливається в межах допустимого рівня (не більше 25%), поступово зменшуючись до 16,08% у 2024 році. Це свідчить про покращення концентрації кредитних ризиків і диверсифікацію кредитного портфеля. Зниження Н7 означає, що банки стали обережнішими у видачі великих кредитів одному контрагенту, що зменшує ризик невиконання зобов'язань великим клієнтом і підвищує стійкість банку.

Розмір нормативу великих кредитних ризиків (Н8) суттєво знижується з 2019 року (120,54%) до 58,73% у 2024 році. Це говорить про зменшення ризику надмірної концентрації великих кредитів у банках. Зниження Н8 свідчить про зменшення залежності банків від великих кредитів і скорочення мож-

Рис. 6. Динаміка нормативів кредитного ризику 2019–2024 рр.,%

Примітка: дані за 2024 рік подані станом на 01.07.

Джерело: сформовано на основі [13]

ливих втрат у разі проблем з погашенням таких кредитів. Це також вказує на збільшення рівня капіталізації банків, що зміцнює їх фінансову стійкість.

Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9) також зменшується з 2019 по 2024 рік, з 7,23% до 1,49%. Така тенденція Н9 свідчить про покращення корпоративного управління та зменшення конфлікту інтересів у банках. Це також знижує ймовірність виникнення проблем через непрозорі та ризиковані операції з пов'язаними особами.

Стабільне зниження показників Н7, Н8 та Н9 свідчить про зниження кредитних ризиків у банківській системі, що є позитивним фактором для її стійкості, особливо в умовах економічних викликів.

Зниження концентрації ризиків і поліпшення диверсифікації кредитних портфелів сприяє зміцненню фінансової стабільності банків, що важливо в умовах високої невизначеності та турбулентності економічного середовища.

Кращі показники нормативів сприяють зростанню довіри до банківської системи як з боку інвесторів, так і клієнтів, що позитивно впливає на її розвиток та функціонування.

Таким чином, динаміка нормативів Н7, Н8 та Н9 демонструє, що банківська система України поступово зміцнюється, знижуючи свої кредитні ризики і підвищуючи стійкість до зовнішніх викликів.

Деякі банки можуть зазнавати репутаційного ризику, який виникає через поширену інформацію, попередній досвід роботи банку або репутацію керівництва. Значним чинником репутаційного ризику є оприлюднена фінансова звітність. У періоди криз населення особливо чутливо реагує на погіршення фінансових показників, що може призвести до зниження довіри та масового розірвання депозитних договорів [15].

Проаналізуємо фінансові результати діяльності банківської системи протягом 2014–2024 рр (рис. 7).

Показники збитків у 2014–2017 роках вказують на високий рівень проблемних кредитів і труднощі з їх поверненням. Це підтверджується тим, що в цей період війни та економічної нестабільності (АТО та наслідки анексії Криму) банкам було складно стягувати борги, що призвело до суттєвих збитків. Поступове зменшення збитків у 2018–2024 роках свідчить про покращення управління кредитним ризиком і повернення довіри до банківської системи.

Високі витрати у 2014–2017 роках були пов'язані з необхідністю підтримувати ліквідність у складних умовах, що спричиняло зростання витрат на залучення ресурсів. Згодом, з 2018 року, ситуація стабілізується, що зменшує тиск на ліквідність і, відповідно, на витрати.

Під час криз банки змушені адаптувати свої операційні процеси до нових умов, що також впливає на витрати. Наприклад, витрати на безпеку, нові технології або заходи з оптимізації операцій. Це було особливо актуальним у 2022 році з початком повномасштабної війни.

Значні збитки у 2014–2017 роках негативно вплинули на репутацію банків, що призвело до втрати довіри з боку клієнтів і відтоку депозитів. У подальші роки, коли банки почали генерувати прибутки, репутаційні ризики зменшилися, що дозволило залучати більше ресурсів.

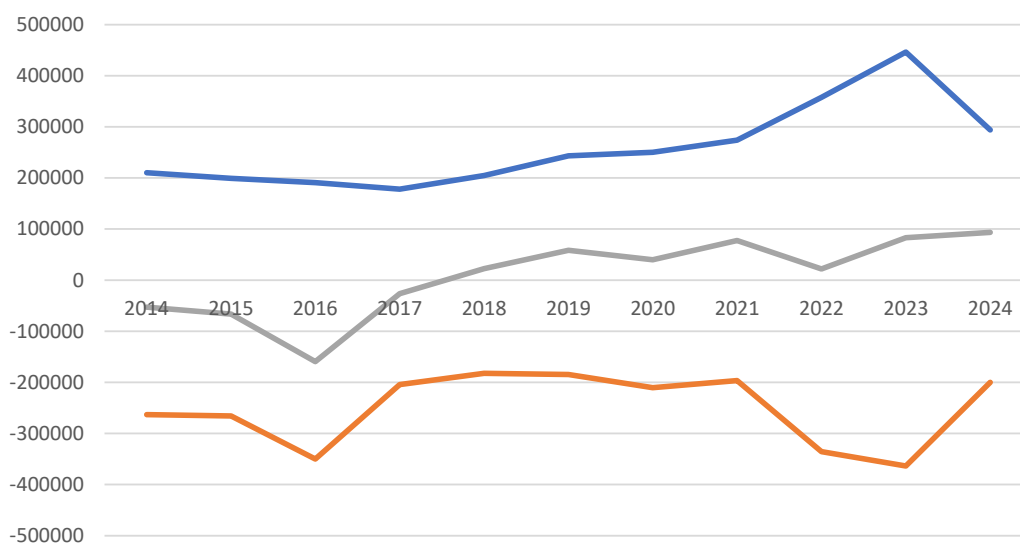

Рисунок 7. Доходи та витрати банківської системи України 2014–2024 рр., млн грн*

*Примітка: дані за 2024 подані за січень–липень

Джерело: складено автором на основі [13]

Показники банківської системи чітко відображають вплив різних ризиків на діяльність банків. Значні збитки у 2014–2017 роках були результатом кредитного ризику та проблем з ліквідністю, викликаних економічною і політичною нестабільністю. У наступні роки, завдяки стабілізації економіки, зниженню рівня непрацюючих кредитів та покращенню управління ризиками, банківська система почала демонструвати зростання прибутків. Проте навіть у 2022–2023 роках, у розпал війни, банкам вдалося зберегти прибутковість, що свідчить про високий рівень адаптації до кризових умов і ефективне управління ризиками.

Висновки. Проведений аналіз свідчить, що управління ризиками в банківській сфері є критично важливим для забезпечення стабільності та безпеки банківських установ, особливо в умовах нестабільності, таких як війна, економічна криза чи пандемія. У сучасних умовах банки стикаються з низкою ризиків, серед яких найбільш значущими є кредитний ризик, ризик ліквідності, ринковий, валютний та операційно-технологічний ризики. Війна додає нових викликів для банківської системи, таких як зниження ліквідності, збільшення частки непрацюючих кредитів (NPL) та зростання ризику втрати активів і капіталу. Під час воєнних дій банки повинні особливо уважно стежити за операційними ризиками, зокрема, безпекою персоналу і фізичних активів.

Для успішного управління ризиками банки повинні використовувати комплексний підхід, що включає постійне вдосконалення процесів і технологій, а також адаптацію до змін у зовнішньому середовищі.

Недостатнє або неякісне управління ризиками банків може призвести до значних фінансових втрат, зниження довіри клієнтів та навіть – до банкрутства банку.

Наукова новизна дослідження полягає у аналізі впливу управління банківськими ризиками на фінансову стабільність банківської системи України в умовах політико-економічної нестабільності та війни.

Наукове значення полягає у розробці комплексного підходу до управління банківськими ризиками, що враховує специфіку українського ринку, зокрема в умовах воєнного часу. Практичне значення полягає в обґрунтуванні необхідності постійного вдосконалення управління ризиками в банках України та використанні новітніх інструментів для мінімізації негативних наслідків ризиків, що може бути корисним для банківських установ, регуляторів та інших учасників фінансового ринку.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у розробці більш детальних моделей прогнозування банківських ризиків в умовах підвищеної економічної та політичної невизначеності. Також перспективним є дослідження впливу цифровізації банківських процесів на зниження операційних ризиків, а також аналіз ефективності застосування стрес-тестування та інших інноваційних підходів у ризик-менеджменті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова Правління Національного банку України від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0064500-18>
2. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків»: Постанова правління Національного банку України від 15.03.2004 № 104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04#Text>
3. Весельська Д. Аналіз ризиків банківської системи України в умовах війни. Механізми управління розвитком територій: зб. наукових праць у 2 ч. Ч. 2. Житомир: Поліський національний університет, 2023. С. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/15656/1/Veselska_D%D0%9E_KR_072_2024.pdf
4. Pradita A., Geraldina I. The Potential Impact of Currency Risk on Bank Performance. *International Journal of Accounting, Finance and Business (IJAFB)*. 2019. № 4(24). С. 32–41. URL: https://www.researchgate.net/publication/338217803_The_Potential_Impact_of_Currency_Risk_on_Bank_Performance
5. Chockalingam A., Dabadghao S., & Soetekouw R. Strategic risk, banks, and Basel III: estimating economic capital requirements. *Journal of Risk Finance*. 2018. № 19(3). С. 225–246. DOI: <https://doi.org/10.1108/JRF-11-2016-0142>
6. Adeabah D. Reputational risks in banks: A review of research themes, frameworks, methods, and future research directions. *Journal of Economic Surveys, Wiley Blackwell*. 2023. Vol. 37 (2). P. 321–350. URL: <https://ideas.repec.org/a/bla/jecsur/v37y2023i2p321-350.html>
7. Ross B. Emmett. Reconsidering Frank Knight's Risk, Uncertainty, and Profit. *The Independent Review*. 2020. Vol. 24. No. 4. P. 533–541. URL: <https://www.jstor.org/stable/48583520>
8. Водяницька О.В., Соколова Н.В., Серьогін С.С. Особливості управління банківськими ризиками. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 16. С. 700–704. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Ekonomika-i-suspilstvo-16-2018.pdf#page=700>
9. Мирошнік Д., Богуславська С. Аналіз ризиків та стратегій управління ними в банківській сфері в умовах фінансової нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2024. № (61). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-42>
10. Добровольська Е. В., Покоотильська Н. В. Особливості системи управління ризиками. *Економічний промінь*. 2022. № 179. С. 31–36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/179-5>
11. Tunmise Adewale. Future Proofing Banking The Role of AI in Comprehensive Risk Management. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/382485949_Future_Proofing_Banking_The_Role_of_AI_in_Comprehensive_Risk_Management
12. Greuning H., Brajovic-Bratanovic S. Analyzing banking risk: a framework for assessing corporate governance and risk management. 2022. Policy Commons: website. URL: <https://policycommons.net/artifacts/2232409/analyzing-banking-risk/2990081/>
13. Наглядова статистика. Національний банк України: офіційний веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
14. Забуранна Л.В., Недільська Л.В., Абрамова І.В., Куровська Н.О., Мартинюк Г.П. Розвиток банківської системи в умовах деструктивного впливу внутрішніх та зовнішніх факторів. *Наукові горизонти*. 2020. № 03 (88). С. 7–18. DOI: <http://dx.doi.org/10.33249/2663-2144-2020-88-3-7-18>
15. Демчук Н.І, Абахтімова А.А. Управління банківськими ризиками. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Випуск 24. Частина 1. С. 117–119. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_24/1/26.pdf

REFERENCES:

1. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu systemy upravlinnia ryzykamy v bankakh Ukrainy ta bankivskykh hrupakh [On the approval of the Regulation on the organization of the risk management system in Ukrainian banks and banking groups]: Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 11.06.2018 № 64. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0064500-18> (accessed August 25, 2024).
2. Metodychni vkazivky z inspektuvannia bankiv «Systema otsinky ryzykiv» [Methodological guidelines for the inspection of banks "Risk assessment system"]: Postanova pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 15.03.2004 № 104. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04#Text> (accessed August 25, 2024).
3. Veselska D. (2023) Analiz ryzykiv bankivskoi systemy ukrainy v umovakh viiny [Analysis of the risks of the banking system of Ukraine in the conditions of war]. *Mekhanizmy upravlinnia rozvytkom terytorii*: zb. naukovykh prats u 2 ch. Ch. 2. Zhytomyr: Poliskyi natsionalnyi universytet. Available at: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/15656/1/Veselska_D%D0%9E_KR_072_2024.pdf (in Ukrainian)
4. Pradita A., Geraldina I. (2019) The Potential Impact of Currency Risk on Bank Performance. *International Journal of Accounting, Finance and Business (IJAFB)*, vol. 4(24), pp. 32–41. Available at: https://www.researchgate.net/publication/338217803_The_Potential_Impact_of_Currency_Risk_on_Bank_Performance (accessed August 26, 2024).
5. Chockalingam A., Dabadghao S., & Soetekouw R. (2018) Strategic risk, banks, and Basel III: estimating economic capital requirements. *Journal of Risk Finance*, vol. 19(3), pp. 225–246. DOI: <https://doi.org/10.1108/JRF-11-2016-0142>(accessed August 27, 2024).
6. Adeabah D. (2023) Reputational risks in banks: A review of research themes, frameworks, methods, and future research directions. *Journal of Economic Surveys, Wiley Blackwell*, vol. 37 (2), pp. 321–350. Available at: <https://ideas.repec.org/a/bla/jecsur/v37y2023i2p321-350.html> (accessed August 25, 2024).
7. Ross B. Emmett. (2020) Reconsidering Frank Knight's Risk, Uncertainty, and Profit. *The Independent Review*, vol. 24, no. 4, pp. 533–541. Available at: <https://www.jstor.org/stable/48583520> (accessed August 28, 2024).

8. Vodianytska O. V., Sokolova N. V., Serohin S. S. (2018) Osoblyvosti upravlinnia bankivskymy ryzykamy [Peculiarities of bank risk management]. *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 16. pp. 700–704. Available at: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Ekonomika-i-suspilstvo-16-2018.pdf#page=700> (accessed August 25, 2024).
9. Myroshnik D., Bohuslavskaya S. (2022) Analiz ryzykiv ta stratehii upravlinnia nymy v bankivskii sferi v umovakh finansovoi nestabilnosti [Analysis of risks and their management strategies in the banking sector in conditions of financial instability]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. (61). Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-42> (accessed August 29, 2024).
10. Dobrovolska E. V., Pokotytska N. V. (2022) Osoblyvosti systemy upravlinnia ryzykamy [Features of the risk management system]. *Ekonomichnyi prostir*, vol. 179, pp. 31–36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/179-5> (accessed August 26, 2024).
11. Tunmise Adewale. (2024) Future Proofing Banking The Role of AI in Comprehensive Risk Management. Available at: https://www.researchgate.net/publication/382485949_Future_Proofing_Banking_The_Role_of_AI_in_Comprehensive_Risk_Management (accessed August 25, 2024).
12. Greuning H., Brajovic-Bratanovic S. (2022) Analyzing banking risk: a framework for assessing corporate governance and risk management. Policy Commons: website. Available at: <https://policycommons.net/artifacts/2232409/analyzing-banking-risk/2990081/> (accessed August 26, 2024).
13. Nahliadova statystyka [Supervisory statistics]. National Bank of Ukraine: official website. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (accessed August 29, 2024).
14. Zaburanna L., Nedilska L., Abramova I., Kurovska N., Martynuk G. (2020) Rozvytok bankivskoi systemy v umovakh destruktyvnoho vplyvu vnutrishnikh ta zovnishnikh faktoriv [The development of the banking system in conditions of destructive impact of internal and external factors]. *Scientific Horizons*, vol. 03 (88), pp. 7–18. DOI: <http://dx.doi.org/10.33249/2663-2144-2020-88-3-7-18> (accessed August 27, 2024).
15. Demchuk N. I., Abakhtimova A. A. (2017) Upravlinnia bankivskymy ryzykamy [Banking risk management]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, vol. 24 (1), pp. 117–119. Available at: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_24/1/26.pdf (accessed August 28, 2024).

УДК 336.71

JEL E50, E58, G21

Петик Любов Орестівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансового менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка. **Кравченко Богдана Олександрівна**, магістр, Львівський національний університет імені Івана Франка. **Управління ризиками у банківській сфері**.

Управління ризиками є ключовою функцією в банківській сфері, оскільки банки постійно стикаються з різноманітними загрозами, що можуть вплинути на їх фінансову стабільність і репутацію. У статті на основі аналізу вітчизняної літератури виокремлено особливості та стан управління банківськими ризиками в сучасних умовах. Розглянуто сутність основних видів ризиків, з якими стикаються банки, зокрема кредитний ризик, ризик ліквідності, ринковий ризик, валютний ризик, операційно-технологічний ризик та інші. Детально описані методи управління кожним із цих ризиків, зокрема хеджування, диверсифікація, стрес-тестування та інші інструменти. Проаналізовано зміни у банківській системі України протягом останніх років, що відбулися під впливом економічно-політичних потрясінь. Оскільки стабільність банківської системи, яка є фундаментом економічного розвитку країни, залежить від здатності банків ефективно управляти ризиками та адаптуватися до нових викликів. Особлива увага приділена ролі управління ризиками у період війни, коли зростає рівень невизначеності та волатильності в економіці. Наведено статистичні дані щодо змін у кількості банків та їх капіталізації протягом 2014–2024 років. Підкреслено важливість постійного вдосконалення процесів управління ризиками для підтримання фінансової стабільності банківської системи України в умовах економічних викликів. Результати дослідження можуть бути корисними для банківських установ та регуляторів у процесі розробки та впровадження стратегій управління ризиками.

Ключові слова: банківська система, управління ризиками, кредитний ризик, ліквідність, війна, стабільність, фінансові показники.

UDC 336.71

JEL E50, E58, G21

Lyubov Petyk, Candidate of Economic Sciences, Docent, Associate Professor of the Department of Financial Management, Ivan Franko National University of Lviv. **Bohdana Kravchenko**, Master Student, Ivan Franko National University of Lviv. **Risk management in the banking sphere**.

Risk management is a key function in banking, as banks are constantly faced with a variety of threats that can affect their financial stability and reputation. The article, based on the analysis of domestic literature, singles out the features and state of banking risk management in modern conditions. The essence of the main types of risks, according to the classification established by the National Bank of Ukraine, faced by banks, including credit risk, liquidity risk,

interest rate risk, market risk, currency risk, operational and technological risk, reputational risk, legal and strategic risks, is considered. Methods of managing each of these risks are described. A comprehensive approach to bank risk management based on 5 stages has been formed, which includes: risk identification, assessment, risk management, monitoring and control, as well as the use of modern technologies for risk management. Special attention is paid to the analysis of changes in the number and structure of participants in the banking market of Ukraine during the last 10 years, which took place under the influence of economic and political upheavals. This made it possible to establish that changes in the number and composition of banking institutions testify to the constant influence of economic and political events on the banking sector of Ukraine. Each stage of development was accompanied by its own challenges that increased risks, and banks had to effectively manage them in order to maintain financial stability in difficult economic conditions. The dynamics of assets and capital of banks in Ukraine during 2014–2024 were studied, which showed a positive growth trend despite a number of risks that were exacerbated by various challenges. An analysis of the NPL level in 2018–2024 was conducted by group, as an important indicator of credit risk. The increase in the share of NPLs during the war shows the need for enhanced management of banks' credit risk. The credit risk norms of the banking system during 2019–2024 were analyzed, which showed compliance with the normative values. This shows that the banking system of Ukraine is gradually strengthening, reducing credit risks and increasing its ability to withstand external challenges. An analysis of the financial indicators of the banking system of Ukraine during 2014–2024 was carried out as an important factor influencing reputational risk. Thus, losses in 2014–2017 were due to credit risk and liquidity problems due to volatility. Later, thanks to improved economics and risk management, the banking system began to make a profit. Even in 2022–2023, during the war, banks remained profitable, which shows their ability to adapt to crises and different types of risks.

Key words: banking system, risk management, credit risk, liquidity, war, stability, financial performance.